

Selmeczbányai Hetilap

SELMECZBÁNYA ÉS VIDÉKÉNEK VEGETES TARTALMÚ KÖZLÖNYE.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

SZENTGYÖRGYI EDE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rózsa-utca 61./III. sz. a. hová a lap szellemi közleményei és az anyagi rész is czimzendő.

Előfizetési ára:

Egy évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 „
Negyedévre . . . . . 1 „

Egyes szám ára 10 kr.
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban és Joerges A. özv. és fia könyvkereskedésében.

Hivatalos, magán és nyílt-téri hirdetések megállapított díj-szabásunk szerint számíttatnak és minden általunk közölt hirdetésre felvilágosítás ingyen adatik.

Megjelen minden vasárnap.

A nemzet ünnepén.

Nincs a vörösbetűs napok között, a törvényhozás ünneppé nem emelte s mégis azzá lett: azzá tette a nemzeti kegyelet. Senki nem tudta, mit érez a másik, csak önlélke sugallatát követte csendben, titokban. Végre is fellebbent a burok, s amint az egyes látta, hogy ez az érzelem nem egyedül az övé, hanem sokaké, millióké, az egész nemzeté: az önkénytelen, a rejtegetett érzelmek harmoniájából magától lett a nemzet ünnepévé.

Hiába, a történelmi idők méltánylása méltó fokmérője a nemzetek hazafiságának. Tehát a harangok zúgása, a virágos sírok felkeresése, mindez nem ötletszerű momentum, annak bizonyítékai, hogy érzelmeinkben osztozunk apáinkkal, kik nagy tettekhez hevültek, majd vérüket áldozták fiaik, unokáik javáért; annak fenkölt tanui, hogy méltányoljuk munkájukat. Mi is a jutalom munkájokért, önzetlen önfeláldozásukért, ha nem a dicsőítés, a nagyszerű példák fogamzott őszinte lelkesülés, mely apáról fiura száll? Nem lankad, nem lanyhul az érzelem, de évről-évre ifjontan harsogja át a szabad haza szabad levegőjét a Kárpátoktól — Adriáig évről-évre életre kél a lelkekben.

Nem ember az, vagy csak gyenge jellemű, akit pusztán a pillanatok lelkesítenek, oh mert egyedül lankadatlan kitartással, hosszú-hosszu gond s fáradalomteljes küzdelemmel vívták ki, a nemzet előnyeit és jogait. Egy ezredév áll történelmünkben őseink küzdelmei mellett s

TÁRCZA.

1898. márczius 15-én.

Sok eszméért hullt már ember vére
Csatamezőn és vesztőhelyen;
S hány rab nyögte roskasztó bilincset,
Mert elvéhez nem lett hűtelen.
Ám de nem volt, nem lehet oly szent harc,
Nem omlott még oly szent vérpatak,
Mint a milyet, te dicső szabadság,
Érted vinnak, érted ontanak!

Mi a nemzet ragyogásod nélkül?!
Sírba dőlő, satnya szolganép,
Melynek gyáván meghajlott nyakára
Az enyészet zord hatalma lép.
Te vagy az csak, te dicső szabadság,
A mi éltet, újult erőt ad!
Te tanítod igazán szeretni
— Fényben, gyászban, bajban — a hazát!

Ott lehet csak honfitűz a szivben,
Hol teérted lángol a kebel;
Te bontod ki magasan a zászlót,
Ha a honért élni, halni kell.
S magyar népünk ezeréves multján
Oltthatatlan fényed átragyog;
Azért él még és virul e nemzet,
S nem törték meg vész és viharok.

Soh'sem hamvadt el a magyar szivben
Szabadságvágy és honszerelem!
Kell-e példa?! — Tündöklő betűkkel
Felmutatja a történelem.

mégis egy márczius 15-ike kellett, hogy fel legyen hangolva a húr a legfelsőbb fokig, honnan a békóban sinylődő elszánt megvetéssel dobja le gátló lánczait, honnan a század fényes eszméje, az emberi jogok e legszentebbje legyen a kecsgetető visszhang: Szabadság! Egyenlőség! Testvériség! Függetlenség!

A régi nagy harcok megtizedelték nemzetünk sorait, egész korok pusztultak ki a dúló csatákban, miket gonosz kezek vezettek ellenünk. A közbe-közbe pihenés csak arra való volt, hogy teljék a pohár, hogy újabb harcok szülessenek.

Végre is megunta a nemzet a kegyetlen játékokat. „Talpra magyar!” kiáltá a lánglelkű költő s a tömeg megértette a szabad sajtó első varázsigeit. Ez eszmékkel mondott áldást az agg gyermekére, hogy siessen oda, hol a golyók és szuronyok ellen fedezetre várnak; ez eszmékkel enyhült a szép hitves emésztő bánata, ha gyászt öltött a harctéren elvérzett férje emlékére; a gazdag aranyát, a szegény filléreit, a honleányok ékszerüket, a templomok harangjait, kincseiket ez eszmékkel küldték halomszámra, hogy készüljön a gyilok, mely a vakmerő ellenségnek „megállj”-t s „takarodó”-t parancsoljon.

50 éve, félszázada már, hogy a márcziusi napok nemcsak rügyet, bimbót fakasztottak a fán, fűszálat a mezőn, tarka virágot a csevegő patak partjain, de felnyitották a szívekbe zárt sérelmek bilincseit, hogy Isten, ember tisztán lássa: mit kíván a magyar!?

Nem is rég volt, — rövid fél évszázad —
Hogy elhangzott a „Talpra magyar!”
S lecsörrent a záruló bilincs és
Kardot emelt minden honfíkar.

S mily magasztos, dicső volt e küzdés!
Egy sorba állt gyermek, ifju, agg;
— A föld népe ámulattal nézte —
Minden ember egy-egy hősalak!
S bár leverte túlnyomó erőszak
A szabadság bajnokcsapatát:
Diadallal sugárzott az eszme
A ráborult gyászfályolon át.

És él, és áll, és virul a nemzet;
Emelt fővel várja a jövőt;
S mint szabad nép, honfikegyelettel
Leborul a bajnoksír előtt,
S míg a hantot cserrel koszorúzza,
Fölfelé is lelkesülten néz:
Hisz a dicső multat ünnepelni
Biztatva int fejedelmi kéz!

Ünnepre hát, a ki igaz honfi!
Most egy egész nemzet ünnepel!
Lelkesüljön a nagy idők fényén
Minden magyar, minden hű kebel!
S a magyarok istenétől kérjük,
Ontsa reánk azt az egy kegyet:
Magyar szivben mindig lángoljon a
Szabadságvágy és honszerelem!

Abai Ottó.

Égő napot akart a rejtett seb, hadd lássa az, kitől gyógyirt remélt! Feltáru a kebel, hadd legyen nyílttá a titok, hisz' a nemes lelkihöz nyílt kártya való!

Szép idők! Felejthetlen napok; Nekünk csak az édes-bus ábránd, a jó kiérdemelt méltánylás maradt! . . .

Szegény félistenek! Szerencsétlen hőseink!

Rátok gondolunk ma, hogy dicső emlékeknek áldozunk. S midőn lelkünk az emlékezet szárnyain visszarepülve meláz a multakon, borus a gondolat, az emlékek izgatók, de leküzdjük a háborgó sziv keserőségeit, eldobjuk az események lázító salakját: hadd legyen az áldozat tiszta, mit egyedül a hazaszeretet lángja táplál! Rád gondolunk, kit négy éve temettünk a hant alá, ki nagyobb voltál a nagyoknál, mert egy nemzet egyhangú lelkesedése emelt a parnaszszusra.

Ti pedig a nagy idők élő alakjai, ti tisztos fűrtű aggastyánok, kik bár láttatok vérben a zaklatott hazát, bár száz halálnak néztetek vakmerően szemébe, még most velünk zarándokoltok a kegyelet vérszentelte oltáraihoz, ti vigyétek majdan a magyar történelem meteorjainak a megengesztelő hirt, hogy unokáik mindvégig örökké hálás kegyelettel, lelkes bámullattal őrzik emléküket, rajongnak jobb-ot nyújtott királyukért, imádják drága hazájukat!

Váczy István.

A tüdő-tuberculosis, tüdősorvadás betegségről.

— A „Selmeczbányai Hetilap” eredeti tárczája. —

Előadta: Dr. Tóth Imre a selmeczbányai természet-tudományi és gyógyászati egylet 1898. évi február 12-én tartott gyűlésén.

(5)

Folytatás

A betegség kezdeté nemcsak a laikust, de igen sokszor az orvost is meglepetésként. Az első időszakban csekély tünetekkel lép föl, a betegeknek köhécseles, majd száraz köhögés jelentkezik, mely inkább megérőltető mozgás, gyors lehülés után, vagy reggel és este jelentkezik, az egészség nem látszik megtámadottnak, a körézet, étvágy jó, munkaképesség meg van, fiatal egyének ezen kistoku betegségi tünetekre nem helyeznek súlyt, sőt neheztelnek, ha az orvos azokat fontosoknak jelenti ki, a szervezet még nincs ugyan megtámadva, a betegség ezen foka kedvező körülmények között javul, sőt gyógyulhat is. Ellenkezőleg ha a testet gyengítő körülmények, vagy esetleges lázas betegségek jönnek közbe, a lappangó kór erős haladást tesz, s a tüdővész rohamosan halad előre. Ellenben, ha a beteg kedvező körülmények között él, állapotára súlyt fektet, s a káros befolyásokat gondosan elkerüli, jól táplálkozik, egészségét kiméli, a kezdődő betegség teljes egészségbe végződhetik. Az egészség helyreállítására sok idő kell, arra 2—3 év is szükséges, s csak is ily hosszú időnek elfolyása ad biztosítékot a visszaesések ellen.

A közönséges életben ez nem így szokott megtörténi. A beteg mihelyest az első könnyű betegségi tünetektől megszabadult, rendesen mentve hiszi magát a további következményektől, s a szigorú utasításokat

1848. március 15-ike.

Irta Király Ernő.

E nagy napnak emléke tölti be most minden magyarnak lelkét.

50 év!

Bizony sok idő!

Éppen elég arra, hogy valamely esemény a meszeszerűség homályában tűnjék el.

És éppen elég arra, hogy azt a történelem szövéténekével világsuk meg.

1848 március 15-ike mese is, történet is.

Meseszerűvé tette az, hogy a későbbi nemzedék hazánk újjáalakításának minden tényét ezen egy napba olvasztotta.

Történelmi fontossága pedig a mi szemünkben az, hogy a nép itt nyilvánította ki határozott akaratát, hogy annyi késlekedés után az újjáalakulásnak most már minden áron meg kell történnie.

Hogy ezen akarat nyilvánítás forradalomszerű jellegét öltött, kétségtelen; ezért rosszalta azt Kossuth is, midőn néhány nappal később a pesti küldöttségnek Pozsonyban felelt.

Azonban nagy kérdés, hogy március 15-ike nélkül megszülethetett volna-e április 11-ike, Uj-Magyarország törvénybe iktatása!

Míg Pozsony megalkotta a törvényeket, addig Pest hangulatot keltett.

És március 15-ike azért lett kegyeletes ünnepünk, mert kevéssel később — önhibánkon kívül — szükségünk volt e hangulatra.

De nézzük most már, mik voltak e nagy napnak előzményei.

A mai kor gyermeke nem is igen tudja elképzelni a 48 előtti állapotokat; annyira különböztek azok a mostaniaktól, 48 sarjaitól.

Az adót a parasztljobbágy fizette egyedül.

Befolyása az államügyekre csak a nemes embernek volt.

Senki sem mondhatta el véleményét szabadon.

Magyarország sorsa fölött Bécsben döntöttek.

Ilyen és hasonló visszasságok megszüntetésére törekedtek a reform hívei már mintegy száz év óta. De semmire sem mehettek.

Mi sem természetesebb tehát, mint, hogy különösen az értelmiséghez tartozó polgárok mindinkább izgatottabbakká lettek.

Észlelhető volt ez első sorban a fővárosban, mely az utolsó 20 év alatt ugyszellemi mint anyagi fejlődésünk központjává vált.

Fokozódott itt az izgatottság, mikor a conservatív-párt mindenképpen meg akarta akadályozni, hogy a Pozsonyba 1847 nov. 7-ére összehívott országgyűlésen Kossuth legyen Pestmegyének egyik követje.

Az országgyűlésnek tárgyalásait azután, a reform-és kormánypart küzdelmét Pest a legnagyobb érdeklődéssel kísérte.

Bekövetkezett a párisi februári forradalom és a köztársaság kikiáltása, minek híre március 2-án érkezett meg a fővárosba s a fiatalságot lázas izgatottságba hozta.

Erről beszéltek mindenhol, de különösen az Ellenzéki Körben és a Fillinger kávéházban. Ez az ur-utczában (a mai Koronaherczeg-utczában) volt, s bér-ölje után Pilvax kávéháznak is nevezték. Itt gyűlt össze

nem tartja be, s nem sokára újra jelentkeznek a betegség tünetei, köhögés, időszakonként gyenge vagy erősebb lázas mozgalmak, éjjeli izzadás, egyszer-másszor vérvörpés, étványtalanosság, a test erőinek nagyobb fokú hanyatlása. Ezen tünetek már komolyabbak és hosszabb ideig eltartanak, a betegek izgékonyak, lázas állapotban arcuk kipirul, a köhögés erősödik, és váladék jelentkezik, mely hamar genyessé is változik. Ezen stadiumban a betegség jobban felismerhető, részben a tüdőben található phisikai elváltozások, részben a köpetben található Koch-féle bacillusban.

Ezen betegségi fok már makacsabb, nehezebben javul, vagy gyógyul, de még mindig gyógyítható, csak hogy a visszaesések gyakoribbak.

A visszaesés vagy súlyosbodás a hüvös időszakban szokott fellépni, ősszel, télen még inkább télutóján. Ily állapot 2—4 évig is eltarthat, esetleg kedvező körülmények között hosszabb időig is elhúzódhatik. Minnél tovább tart a betegség, annál nagyobb veszélybe jut a beteg, a tüdőben a rensolás fokozódik, a meg-levő bajhoz egyéb betegségek is társulhatnak, (tüdőlob, mellhártyalob stb.) az étványtalanosság, időszakonkénti lázak a beteg erejét napról-napra erősebben kimerítik, s ily állapotban a tüdővész rohamosan terjed és roncsol, a köpet genyessé változik, vérvörpés is jelentkezhet, majd a gége is bántalmaztatik, rekedtség és nehéz nyelés lép föl, a beteg ereje napról-napra gyengül, szembetűnően soványodik és vagy lassacskán merül ki, vagy esetleges hozzá társuló egyéb beteg-

a fiatalság, köztük Petőfi, Jókai, Vasvári, Lisznyai, Irinyi, Bulyovszky, Degré. Oly mohón lesték az újabb híreket, hogy a billárdasztalra állva olvasták fel azokat, hogy mindenki egyszerre hallhassa.

Az izgatottság elkeseredettséggé fokozódott, midőn a pozsonyi országgyűlés felső táblája napokig halogatta Kossuth azon indítványának tárgyalását, hogy kérjünk a királytól önálló magyar felelős ministeriumot.

Az ifjak elhatározták, hogy az Ellenzéki Körrel együtt vasárnapon, március 19-én párizsi mintára nagy reformlakomát rendeznek a Rákoson. Erre az aláírási ívek március 12-én már az egész városban jártak, és Zichy Ferencz grófnak, a helytartótanács ideiglenes elnökének különösen az kellett aggodalmat, hogy az egyetemi tanulók is tömegesen iratkoztak fel résztvevőkül. Báró Lederer főhadparancsnok is veszélyesnek találván a főváros hangulatát, katonái számát Komáromból akarta növelni, de az ottani parancsnok sem nélkülözhetette embereit.

Alighanem ezen reformlakomára készült március 13-án Petőfi híres Nemzeti dala, a Talpra magyar, melyről Jókai azt mondja: Láttam azt a villámot megszületni, s aztán menydörögve végig harsogni hegy és völgy felett s lecsapni a legmagasabb oromra. Követte a záporzakadás. Vér-zápor volt.

Jókai ezt láthatta, mert a két jó barát akkor mindig együtt volt. Együtt is laktak.

Tulajdonképpen Petőfi, szept. 8-ika óta fiatal házas, volt a szállásadó. A lakást Egressy Gábor vette ki nagy költőnk meghagyásából a Dohány-utca mostani 16. számú házának első emeletjén.

Képzeljünk egy egyemeletes, az utcára 5 ablakos épületet. Felérve, egy előszobában találjuk magunkat, melyből három ajtó vezet a lakosztályokba: jobb felé a konyhába, szemközt az egy ablakos utcai szobába, balfelé egy alkovenbe; az egyablakos a középső szoba, s ettől jobbra és balra van egy-egy kétablakos, szinte utcai szoba; az elsőben Jókai, a másodikban pedig Petőfi lakott.

Itt született a Talpra magyar!

A középső egyablakos szoba volt a közös ebédlő. Jókai ezen közös háztartásról a maga pompás humorában így emlékezik meg: Ez is egyike a legnagyobb képtelenségeknek, ami valaha poéták fejében megfogamzott, „egy” szép fiatal nő és „két” fiatal férfi egy közös lakásban, akik mindennap együtt reggeliznek, ebédelnek és vacsorálnak.

A reformlakoma előkészületei között az izgatottság az Ellenzéki Kör tagjai és a fiatal írók között nőttön nőt. Már az országgyűléssel, magával Kossuthal sincsenek megelégedve, mert a főrendekkel nem tudnak elbánni Petőfi nemcsak nagy költő, hanem nagy államférfi is akart lenni, s így Kossuthban mintegy vetélytársat látott.

Az alsótábla támogatására Pozsonyba egy 12 pontból álló petitiót készítettek felküldeni, melynek eredeti fogalmazása Irinyi Józseftől való. A pontokat azonban még ismételtelen változtatták, de fel nem vették az egyházi javak elkobzását, mit egy ármányos conservatívpartii akart a többi közé becsempészni.

Ily előzmények után virradt fel a nagy nap, március 15-ike.

Minden tervezgetés egyszerre semmivé lett, mert előző este érkezett meg a bécsi forradalomnak és az ő sikerének, Metternich bukásának a híre.

ségnek esik áldozatul. A betegek nagy fokban lesóványodnak, halványak, vérszegények lesznek, mellkasuk hosszukás, hordó alakúvá válik, ezért nevezik ezen betegséget sorvadásnak, hervadásnak.

A tüdővész nem mindig szokott ily idültlen 3—5 s több év alatt lefolyni, hanem van gyorsabban lefolyó felesége is, az ugynevezett hevenytüdővész, ez rendszeren fiatal 18—40 éves egyéneket szokott megtámadni, s a hasi hagymázzal nagy megegyezést mutat, és 2—4 hónap alatt halálosan végződik.

A tüdővész nemcsak az által veszélyes betegség, hogy sok életet ragad el, hanem vele együtt sok kiadás és nyomor jár. A hosszan tartó betegség főleg a családfőknél az apa vagy anya betegsége esetében ok költséggel van összekötve a betegség gyógyíttatása és ápolásában, azonfelül a kenyérkereset elmaradása vagy csökkenése, sokszor a jó viszonyok között élő családok is inségre juttatja. A több évig húzódo beteg gyógykezelését és ápolását a jó anyagi viszonyok között élő családok is megérzik, annál súlyosabban nehezedik a szűk jövedelemben élők háztartására; és mind eme hosszantartó kiadás, gond és fárasszó ápolás végeredménye is csak újabb kiadással jár, a halott eltemetésében. Igen szomorú és gyászos következményekkel jár a tüdővész!

(Folytatása következik).

A villám a ködös, felhős légkörből szikrázva lecsapott! Világított, de nem rombolt.

Egy álmattanul töltött éj után, roppantul felindulva jöttek össze Petőfi, Jókai, Vasváry és Bulyovszky az elsőnek Dohány-utcai lakásán, hol Danton, Saint-Just, Robespierre alakjai intettek feléjük a képrámák-ból. Véglegesen megfogalmazva a 12 pontot, Petőfi indítványára elhatározták, hogy a sajtót rögtön fel fogják szabadítani. Érezték, hogy „itt az idő, most vagy soha”.

Azután szokott gyülekezőhelyükre, a Fillinger-kávéházba siettek, hol sok társukat már ott találták. Egy nagy tüntetésben állapodtak meg, melybe azonban az egyetemi tanulókat is bele kellett vonni, hogy annál hatásosabb legyen.

Mivel időközben 8 óra elmúlt, az orvosi, mérnöki, jogi egyetemen már megkezdődtek az előadások. A tüntetők mindazonáltal behatoltak a termekbe, s Petőfi a tanár mellé a katedrára állva, magából egészen kikelve, mennydörgésszerűen szavalta el Talpra magyarját. Az összes hallgatók lelkesen kiáltották utána: esküszünk, esküszünk! A jogi egyetem egyes tanárai hiába marasztalták tanítványaikat, az egyetemi senatus hiába fenyegetőzött, hogy secundát kap a „mores“-ből ki vissza nem tér: az összes ifjuság s a mindinkább növekedő néplömeg az Egyetem-téren gyülekezett, hol Petőfi újra hallatta tüzelő versszakaszait s hol Jókai, Vidats tartottak lelkesítő beszédeket.

Ez alatt a kíváncsiak, a hallgatók, a lelkesedők száma annyira felszaporodott, hogy úgy szólván ember ember hátán szorongott. A sűrű tömeg alig mozdulhatott, s nagy időbe telt, míg a kis távolságot az Egyetem-térről a Hatvani (most Kossuth) utcaáig megtehetette.

Itt volt akkor Landerer és Heckenast nyomadja. Petőfi, Jókai, Vasvári merész elhatározással behatoltak s követelték a Talpra magyar és a 12 pont kiszédését. A nyomdászok tudták, hogy mily szigorú büntetés várja őket, ha a censor engedélye nélkül nyomtatnak valamit; de a nagy néptömeg látása rémitette, de meg bátorította is őket. Végre egy Potemkin nevű szedő megkezdte a munkát, mely a többnyire német betűszedők vivát kiáltásai között csakhamar serényen folyt.

Míg a nyomtatás tartott, Vasváry, Degré, Egressy Gábor, Jókai szónokoltak az utcán szorongó sokaságnak. Noha az eső megeredt, senkisémet tágitott helyéről, sőt Jókai felhívására még az esernyőket is lebo-csátották, mert — mint mondá — a ki a ruháját félti, az félti a bőrét is, s ha már az esőzár ellen is védekeztek, hogyan fogtok bujni a golyózár elöl?

A hallgatók és szónokok egymást mindinkább nagyobb és nagyobb szélsőségekbe sodorták. Jókai már azt hangoztatta, hogy nem az az igazi hazafi, a ki meg tud halni a hazáért, hanem a ki ölni tud a hazáért!

Az izgalom tetőpontját érte el, mikor a nyomda ablakából a „Nemzeti dal” és a „Mit kíván a magyar nemzet?” első példányait kezdték kihajigálni. Mindenki birtokába akart jutni az első censura nélküli nyomtatványának. Esővel, ebéddel senki sem gondolt. Szerdahelyi hozzáfogott, hogy zenét szerezzen a Talpra magyarhoz; minden utcasarkon ott függött magyar és német nyelven:

„Mit kíván a magyar nemzet?”

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kívánjuk a sajtó szabadságát, a censura eltörlését.

Tisztelt Uram!

— A „Selmezbányai Hetilap” eredeti tárcájára. —

Engedje meg, hogy halás köszönetet mondjak Önnek!

Egyrészt, mert ez természeti kötelességem, másrészt hogy bámulatomat, csodálatomat fejezzem ki Ön iránt, kinek szíve arany, lelke nemes, ideális, romlatlan.

Ott láttam Önt elhunyt öcsém egyszerű, szürke koporsójánál. Ott láttam Önt, a férfit, siratni az Ön barátját.

Végtelen fájdalmam közepette csodáltam Önt, akihez hasonlót — őszintén bevallom — nem láttam soha. Az Önhöz hasonló nagy lelkek ma már oly ritkák mint a fehér holló.

Nem is csodálom.

Nézzünk körül! Mit látunk? Nagy, végtelen harcztot, melyet egymás ellen folytatunk. Meddig? Mindig. Mert ha nagy nehezen, sok erőfeszítéssel legyőztük azt, ki utunkban állt, s annak holttestén át már-már diadalittasan tekintünk körül, száz más támad helyette s újra fel kell vennünk a küzdelmet.

S a nagy emberi sokadalomban vajon találunk-e rokonszível, ki megértve szívünk fájdalmát, velünk szomorkodik, s látva örömmel, velünk örül? Nem-e kárörömmel találkozunk, ha hajunk támad, s titkos irigységgel, gyűlölettel, ha a sors szeszélye kedvez.

Az ököljog korszakát éljük, de nem a középkorét, midőn a természeti erők mérköztek egymással s vittak

2. Felelős miniszteriumot Budapesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereget.
6. Közös teherviselést.
7. Az urbéri terhek megszüntetését.
8. Esküdszékeket.
9. Nemzeti bankot.
10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra; magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A politikai státusfogyók bocsáttassanak szabadon.
12. Kivánjuk az uniót Erdélylyel. Egyenlőség, szabadság, testvériség.

Azonban a mindinkább hevesebb tüntetések, melyek még a muzeum előtt is folytatásokat lettek, ekkor már a város és megye vezetőiben azon aggodalmat keltették, hogy nem zavarhatnák-e meg a közrendet. Arra törekedtek tehát, hogy a mozgalom vezetését átvegyék a tüzesvérű, szenvedélyeit nem fékező ifjúságtól.

És ez ama nagy nap dicsőségére sikerült is.

Igy elmúlt az minden kihágás, minden rendezettség nélkül.

A városatyák a délután folyamán közgyűlésre gyűltek össze a városházán, magukévá tették a 12 pontot, s egy bizottmányt választottak a közrend fenntartására. Tagja volt ennek Nyáry Pál, az erélyes pest-megyei alispán és Klauzál Gábor is.

A sok ezernyi tüntető a szakadó eső daczára ott leste a városház terén a tanácskozással eredményét, s leirhatatlan volt a lelkesedés, midőn azt Rottenbiller alpolgármester kihirdette.

A nép kívánságára a közgyűlés egy választmányt küldött még Budára a helytartótanács ideiglenes elnökéhez, Zichy Ferencz grófhhoz, hogy Sztancsics Mihályt, egy sajtóvétség miatt fogva tartott író, bocsássa szabadon, hogy a megelőző könyvbírálatot szüntesse meg és hogy a katonaság beavatkozását ne engedje meg.

A helytartótanács, megfélemlítve a bécsi hírek és a választmánnyal együtt Budára özönlött mintegy 20000-nyi sokaság megjelenése által, mind a három kérelmet azonnal teljesítette. Sztancsics, ki a Táncsics nevet használta, mert elhalt kis fia így ejtette volt a családnevet, a helytartótanács közbevetése folytán börtönéből kiszabadult, s a néptömeg őt kocsiába ültetve diadalmenetben vitte Pestre. Olyan sokan voltak, hogy a hajóhidon ennek szinte elsüllyedésétől lehetett tartani.

Ekkor már 7 óra felé járván az idő, fáklafényben érkezett a menet a pesti oldalra, s most a nemzeti színházba tódult, hol azonnal minden helyet elfoglalt. Ünnepi darabul Bánk-bánt adták, de az előadást meg kellett szakítani, olyan nagy volt a zürzavar. Petőfi egy páholyból akart szólni a közönséghez, de hangja a zajban elveszett. Mindenki a Talpra magyart kívánta hallani s Egressy Gábor azt a színpadról el is szavalt. Színészek és közönség együtt elénekelték a Szózatot. Azután ugy sárosan, a mint volt, Jókai lépett a színpadra, s kimentette Táncsicsot, kit a közönség látni óhajtott; az ő felhívására végre mindenki csendben haza távozott.

Igy értek véget e nevezetes nap rendkívüli izgalmai.

A rend egy pillanatra sem zavartatott meg, világos tanuságául annak, hogy a főváros lelkes magyarsága érett már arra, hogy maga intézze a saját sorsát.

halálos tusát. Ma az ököljog a titkos cselvetésben, a lélek teljes megromlottóságában, az egymás elleni gyűlöletben nyilvánul.

Ma barátod csak addig látunk oldalunkon, míg bővelkedünk abban, amire a barátunk szüksége van; de ha sorsunk mostohasága szegénynyé tett, akkor elfordulnak tőlünk a jó barátok s lesznek: vagy ellenségek vagy a legjobb esetben semleges szemlélői nyomorúságunknak.

Őn olvasván e sorokat, bizonyára fejté rázva azt mondja, hogy én nagyon fekete szemüvegen nézem a világot, s még ott is szkeptikus vagyok, ahol erre nincsen ok.

Koncedálom e véleményét.

De édes uram elfelejti, hogy Őn családja körében szemléli a világot, körülvéve mindentől, a mi az embert boldoggá, megelégedetté teszi. Akit még nem ért semmi csapás, aki még tán soha sem csalódott.

Lenne Őn szegény, elhagyott, ki mindennapi kenyerét veritékes munkával keresi meg, s kit száz ajtón elűznek segély nélkül, míg egy helyen munkájáért kenyeret kap, majd Őn is olyan szemüvegen nézné a világot, amelyről most azt mondja: fekete, de akkor tapasztalná, hogy biz' csak közönséges *ablaküveg*, mely sem nem nagyit, sem nem kicsinyit csak még más színben sem tükrözi vissza a rideg valóságot.

Valaki néhány év előtt azt mondta: olyan ez az élet, mint a lánchíd. Azóta ez a mondás szállóigévé vált, mindenki elfogadta megdöntbellen dogma gyanánt

Ez a tény nem csekély mértékben nyerte meg Pestnek inkább német nyelvű polgári osztályát a nemzeti ügy számára, ami a sajtószabadság kivívásán kívül márczius 15-ikének egyik legfontosabb eredménye.

Mert a főváros példáját követte a vidék, s így olyan közszellem támadt, mely az önvédelemre képesé tette a magyar nemzetet.

Hogy ezen küzdelemben dicsőségesen megállottuk helyünket, s hogy ennek következtében később mint tekintélyes és becsült alkudozó felek léphettünk fel, azt nagyrészt márczius 15-ikének köszönhetjük.

Petőfi fiáról.

Régi diákkori füzeim között, magyar irodalmi jegyzeteimben lapozgatva találtam egy lapon Petőfi Zoltán egykori tanuló társam kéziratát a nyolczadrétű lap mindkét oldalára írva.

Felújult lelkemben halhatatlan költőnk fiának szép alakja, kit akkor rajongva kegyeletes tisztelettel környeztünk, kinek leereszkedő barátsága bizonyos meghatottsággal töltött el bennünket.

Petőfi Zoltán a gymnasium hat osztályát Budapesten végezte, a hetedik osztályba 1866. szept. havában nagy bátyja Petőfi István, ki a közeli csorvási pusztán gazdatiszt volt, — a szarvasi főgymnasiumba hozta őt, tudtommal azon czélból, hogy a gyenge test alkátú s a mellett könnyelmű ifju az alföldi iskolában szigorubb felügyelet alatt végezze a gymnasiumi tanulmányait. Igen jól emlékszem a sápadt arcú, tüzes szemű tanuló társunkra, ki akkor szarvasi közönség bálványa volt; tárt karokkal fogadták a családok, de el is kényeztették alaposan; mulatságból mulatságba vitték, s így elvonták őt teljesen a komoly munkától. Petőfi Zoltán erkölcsileg fokról-fokra süllyedt, úgy hogy a második félévben többszöri megintés után az akkori igazgató Tatay István őt az osztály színe előtt a tanári kar jelenlétében ünnepélyesen megintette.

Néhány hét mulva újabb súlyos kihágása következtében az intézetből csendesen elküldetett. Az utolsó magyar irodalmi óra alatt, melyet közöttünk töltött írta jegyzőkönyvembe az itt közölt „Búcsút” a lap egyik oldalára, a másikra pedig két distickont.

Búcsú.

Szívünk egymásba nőtt s midőn
Válunk, szívünk szakítjuk el,
Ezért fáj keblünk olyan égetőn.
Eltávozom barátaim töledek,
De hozzátok köt az emlékezet
S e fájó s hön érző kebelben én
Megörzöm hiven áldott képeket

Petőfi Zoltán.

Szalay halálára.

Munkáddal tested megöléd lelkédnek azonban
Égi dicsőséget szerzél s a nevednek örök fényt.

Petőfi Zoltán.

Nagy bűn, ha szerető szüleit gyermek ütni merészli.
S mégis kívánom, üss az apádra fiu

Petőfi Zoltán.

A eredeti lapot Dr. Jókai Mór koszorus írónknak mint a Petőfi társaság elnökének küldtem el, azon ajánlattal, hogy azt a Petőfi reliquiák közé juttatni sziveskedjék.

Selmezbányán, 1898. márczius 12.

Micsinay János.

csak azt kérdezte: miért. De erre senki sem tudott felelet adni s elfogadták.

Pedig oly könnyű a felelet. Mert *inog*. Ilyen az élet is, folytonosan inog s az emberek „balanszirozással” tudnak csak előrehatolni, a ki nem elég ügyes „balanszista” az lebukik s legjobb esetben a nyakát löri.

S hogy én ezt Őnnek elmondtam, annak az az oka, hogy annál szembetűnőbbé tegyem az Őn nemes lelkének cselekedetét, midőn ott, őcsém ravatalánál igaz könnyeket hullatott, koszorúkkal halmozta sirját, s a nemes, végtelen fájdalom szomoruvá tette egész valóját. A ki nem tettetésből, vagy a „külső dekorum” kedvéért markirozta a faldalmat, hanem akinek nagy nemes lelke nyilatkozott meg könnyűiben.

Őnt teljesen elfoglalta fájdalma. De ha körül nézte volna a „gyászoló gyülekezet” arcát, ha egy kissé beletekintett volna a lelkükbe, mit lát vala? Hogy egy része türelmetlenkedik az „aktus” hosszúsága miatt, egy rész közönyös, kinek mindegy Péter vagy Pál holtteste fölött mondja-e el a pap a: De Profundis-t, egy harmadik rész örül, hogy egygyel kevesebb van azok között, kik ellen a megélhetésért, a lét fenntartásáért ádáz harcra kell vinnie.

Nemde mulatságos. Vagy szomorú?

Hja, uram, Őn még nem tudja, hogy sok az eszkimó, kevés a foka.

Ezért becsülöm Őnt nagyra — ma a XX. század küszöbén.

Petőfi Zoltán.

A márczius havi rendes közgyűlésből.

Mult számunkban megírtuk, hogy a törv. hat. bizottság márczius havi közgyűlése mily fontos és érdekes ügyekkel fog foglalkozni és felhívtuk a biz. tagok figyelmét arra, hogy e közgyűlésen nagy számban jelenjenek meg. Kevés közgyűlés volt még városunkban tartva, amelyen a tvhat. b. tagok oly nagy számban jelentek volna meg, mint ezen. A szönyegen lévő tárgysorozat három pontjánál megejtett névszerinti szavazáskor kitűnt ugyan, hogy e közgyűlésen 42 bizottsági tag vett részt.

A közgyűlés, melyen Horváth Béla főispánunk elnökölt, igen érdekes képét nyújtotta annak, hogy miként lehet oly ügyekről is, melyek ellentétes véleményeket és nézeteket szültek, férfias higgadsággal tárgyalni és a vitatkozás fokáig emelkedő eszmecserét oly mederben tartani, mely ment minden szenvedélyeségtől és elfogult személyeskedéstől.

A mostani parlamenti sívárságok közepette valóban jól esett tapasztalnunk, hogy egy vidéki törvényhatóság közgyűlése, melynek tagjai igaz, hogy az intelligenciának magasabb fokán állanak, mintegy példát nyújthatna arra, miként lehet kellő higgadság mellett jelentős nézeteket, felekezeti különbségeket összeegyeztetni ott, hol ezt a közérdek. a közjó, a törvényhatóság és a haza java megkívánja.

A közgyűlésen minden egyes jelenvolt melegen átérzte főispánunk megnyitó beszédjét, melyben kiemelte, hogy hazánk egén nem derűség terjed el, mert az agrár-socialistikus mozgalom, mely már-már veszélyezteteli a személyes tulajdon szabadságát és melynek törekvéseit erővel kell megakadályozni, valamint a másik állammfél eseményei borús fellegeként jelentkeznek. De bizva az isteni gondviselésben, mely ezer éven át meg tudta védeni e hazát és bizva a kormány erélyességében és hazafias önfeláldozásában, bizik abban, hogy a zajgó viharok fölött államunk hajója nyugodtan megállja a vészt. Felséges uralkodónk nehéz gondoktól környezve és sok családi fájdalomtól érve bizton tarthat számot há magyar népének feltétlen ragaszkodására, és szeretetére.

Nem olyan tehát a momentum, mely rózsaszinben látszhatnék, de ha nehéz körülményekkel állunk is szemben, bizalmunk ne lankadjon, óvjuk meg férfias komolyosságunkat és higgadságunkat a tettek minden mezején, és hogy a sikeres eredmény el ne maradhasson, hazafias érzelmekkel komolyan tartunk és érezzünk együtt.

Üdvözölte azután az egybegyűlteket és a közgyűlést megnyitotta. Ezután felolvastatott a polgármesternek mult óra vonatkozó jelentése, melyhez Marschalko Gyula biz. tag azon indítványát fűzte, hogy márczius 15-kének 50 éves emlékünnepe alkalmából, ezen ünnep megtartására már előbb megszavazott összegből 200 frt. a helybeli szegények és 100 frt. a rokkant honvédek közt osztassék szét. Ezt a közgyűlés a polgármester hozzászólása után el is határozta oly módosítással, hogy e segélyezés nem márczius 15-én, hanem április hó 11-én, a midőn a törvényhatóság fogja megtartani az 50 éves emlékünnepet, osztassék ki. A közgyűlés ugyanis főispánunk szép szavakkal mondott indítványát, hogy márczius 15-én a társadalom által rendezett ünnepen a törvényhatóság képviselve legyen, de miután ugyanaz napon a törvényhatóság és a társadalom együtt alig ha ünnepelhetne a megkívánt imponáns módon, a törvényhatóság ünnepe április hó 11-én mint a 48-as törvények szentesítésének félszázados évfordulójának napján ülessék meg — elfogadta. Így azután sem a társadalom sem a törvényhatóság az ünnepelésben hátrányt szenvedni nem fog. A közgyűlés ezután elhatározta, hogy április 11-én reggel 9 órakor a Nagy Boldogasszonyról nevezett templomban tartandó szentmise, 10 órakor az ev. ágostai, 11 órakor a zsidótemplemben tartandó isteni tisztelet után déli 12 órakor ünnepi közgyűlést tart, melyen az ünnepi beszédet Sztinyai József, polgármester fogja elmondani.

Főispánunk ezután felhossa, hogy hallott olyan hangokat, melyek bizonyos körülmények között jogosultak ugyan, de a való tényállással szemben hatályuk nem lehet. Ez ugyanis arra vonatkozik, hogy a cipő és kötőgyár ügyében kiszemelt küldöttség mért nem járt el tisztében. Hogy ez meg nem történt, abban neki (a főispánnak) is van része. Mult havi itt létekor a sürgősség hangsúlyozása mellett tudomást nyert arról, hogy a város a cipő és kötőgyár ügyében egy deputatiót küldött ki. A ki ismeri a deputationalis eljárás hosszadalmasságát és sokszor czélra sem vezetését, az neki feltétlen igazat fog adni, hogy épen a sikeres eljárás siettetése miatt ő maga fordult egyenesen a miniszterhez, ki kellő utbaigazításokkal ez ügybeni eljárást Zay miniszteri tanácsosra bizta, ki viszont a polgármestert nyomban Budapestre magához hivatván és az ügyet vele személyesen megbeszélvén a képzeltet legnagyobb gyorsasággal járt el, úgy hogy már április 1-én egy fajt a compli-vel fogunk szemben állani. Ő előtte tehát úgy mint eddigi ténykedéseiben is nem a közgyűlési határozatok iránti tiszteletlenség,

hanem a város jól felfogott érdeke lebegett és e lépésére nem az vezette, hogy a közgyűlés határozatát ne respectálná, vagy ne respectáltatná. Hanem az, hogy mielőbb sikeres czélt érjen el.

Erre főispánunkat lelkesen megéljenzették. A közgyűlés ezután ugyancsak főispánunk indítványára elhatározta, hogy jövő havi rendes közgyűlését április 12-én azaz az ünnepi közgyűlés utáni napon tartja meg.

Főispánunk bejelentette a közgyűlésnek, hogy a félelmi számonkérő széklet a múlt hóban megtartotta és a legszebb eredményt constálhatta; mert a tisztikar valóban mintaszerű munkásságot mutatott fel. Gratulál e városnak derék jeles tisztikarához. (Általános éljenzés.)

Polgármesterünk indítványára ezután a névszerinti szavazást igénylő ügyek vétettek tárgyalás alá, és meg lett szavazva az Urbán-féle telek, a nádor-aknai koremaépület és a Kubinszky-féle bélabányai erdőbelzel megvétele még pedig egyhangulag, csak az Urbán-féle teleknél szavazott Fekete Lajos biz. tag, azon megokolással, hogy nem találja actualis szükségességét kölesön kért pénzen ezen telek megvételének „nem”-mel szabozott.

A Szent Erzsébet kápolna melletti teleknek 600 frton való megvételét a közgyűlés elvileg elfogadta.

A cipő és kötszövőgyár ügyében a polgármester budapesti utjáról és eljárásáról tett jelentéséből kiemeljük, hogy Zay Adolf ministeri tanácsos teljesen megokoltnak látta a város kívánalmait és panaszait. A gyárak kötelezetlenek gyár épület építésére és a két vállalat felett bizonyos fokban felügyeleti jogot nyer ugyan a város, de az intézkedési jogot a ministerium tartotta fenn magának. Az ügybeni memorandum múlt hó 19-én terjesztett fel és az eredmény felette kedvező ügy, hogy a küldöttség menesztése csak elodázta volna az ügy gyors bebonyolítását.

Ezután felolvastattott Farbaky István orrzágyügyi képviselőnk privát levele a polgármesterhez, melyből az tűnt ki, hogy a hodrusi kötőgyár aligha nem megszűnik és helyébe csipkeverő tanműhelyt rendeznek be még pedig azért, mert az iparfelügyelő információja szerint is a hodrusi kötőgyárban munkás hiány tapasztaltatott. Általános zugás fogadta ezen utóbbi állítást, mert mindenki tudja, hogy Hodruson nem munkáshiány van, hanem igenis a kötőgyár nem ad elegendő munkát, mert át szeretne menni újabb subvenciókra Iglóra. Első sorban is Krausz Kálmán főkapitány adott kifejezést annak, hogy a munkás hiány állítása nem felel meg a valóságnak, mert ott inkább várva, várják a munkát. Az iparfelügyelő tévesen informálta a ministeriumot, mert a hodrusi munkások nagyon is rá vannak szorulva e gyári keresetre, mert az itteni dohánygyárba a távolság miatt nem igen járhatnak.

Paulovits József hodrusi plébános köszönetet mond a főkapitánynak a valóságban alapuló felszólalásáért és kéri a főispánt és a közgyűlést, hogy segítsenek a szűkölködő viszonyokban lévő hodrusi népen és ne engedjék elvinni a kötőgyárt, mely keresetet nyújt és valódi áldást képez. Az, hogy az itteni kötőgyár adná ki a hodrusiaknak is a munkát, eltévesztett dolog volna és sok nehézségekbe és akadályokba ütköznék. Polgármesterünk kijelenti, hogy legjobb volna ez ügyben sürgős felterjesztést tenni.

Főispánunk megjegyzi, hogy azon hír, hogy a hodrusi szövőgyár beszüntetnék egy privát levelen alapszik és nem hivatalos értesítésen. Helyes dolog lesz, ha a város a polgármester által lépéseket fog tétetni, hogy a hodrusiak méltányos, sőt jogos érdekei megvédessenek. De ő azt hiszi, hogy e hírek tévesek, mert ellent mond azoknak a hivatalos okmányokkal igazolt polgármesteri eljárás és az ügynek a kormány általi eddigi elintézése. Bizza meg azonban a közgyűlés a polgármestert, hogy a kereskedelmi miniszternél előterjesztést tegyen, ő a maga részéről a hodrusiak ügyét minden lehetőséggel támogatni fogja, (Hatalmas ellenzés.) A közgyűlés ily értelemben határozott.

A népnevelési bizottságnak azon előterjesztése, hogy Hodruson, mint azt lapunk is többször hangoztatta, két rom. kath. felekezeti iskola építtessék két tanítóval és az ottani ágostai iskola városi segélybe részesíttessék — szavazat többséggel elfogadtatott. Többen a községi felekezet nélküli iskola létesítése mellett lettek volna, de nagy kisebbségben maradtak. — Elsőnek Dr. Stuller Gyula szólalt fel és kifejti, hogy minden felekezet féltékenyen őrzi hitvallását, de veszélyt a községi felekezet nélküli iskolák létesítése által erre nézve nem lát, hiszen a vallás oktatást ott is mindegyik felekezet lelkésze által gyakorolja. Ő rom. kath. vallású és hitéhez örökké hű fog maradni, de — szépen indokolja ezt — mégis a községi felekezet nélküli iskolák felállítását mellett emel szót.

Paulovits József kifejti, hogy örvend annak, hogy a népnevelési bizottság elfogadta a hodrusi iskolaszék

terveit. Az adott körülmények között czélszerűbbet nem is tehetett. E terveket a tanfelügyelő is pártolta. A tervek elkészítésénél az iskolaszék nem csak a tulajdonban levő felekezet iránti tekintet, hanem a czélszerűség és azon körülmény is vezérelte, hogy költség kiméltetés szempontjából a hodrusi városi épületek értékesíthetők legyenek. Kéri a népnevelési bizottság javaslatának elfogadását.

Heincz Hugó tisztii ügyész melegen üdvözlölné a kormányt, ha a népnevelés ügyét teljesen kezébe venné, de most még kötelességünk a felekezeteket támogatni iskola fentartási törekvésekben. Ezért a javaslatot pártolja. — Dr. Goldstücker Márk tb. ügyész egy kérdést intéz: az izraelita hitközség fog-e szintén részesíttetni oly arányban segélybe, mint azt kilátásba helyezték az ágostai evang. felekezeti iskolának?

Polgármesterünk úgy vélekedik, hogy e kérdésre majd csak akkor lehet határozott választ adni, ha a szőnyegen levő kérdés eldől, mert ha az indítvány elfogadtatik, akkor póljavaslat alakjában és a segély kultúra való konsekvens tekintettel lehet e kérdést is megoldani. Különben megjegyzi, hogy ha a javaslat elfogadtatik, ez nem retrograd lépést jelentene, hanem igenis haladást.

Erre felemelkedett Podhragyay Pál pr.-plébános és kijelenti, hogy hat éves ilteni működése után azt hiszi arrogálhatja magának hogy őt inliberálisnak senki sem tartja. (Meg-meg ujuló éljenzés.) Dr. Stuller Gyula előnyt adott a felekezetnélküli községi iskolának; szóló más álláspontot foglal el Nemesak papi, de emberi meggyőződéssel mondhatja, hogy a helyes népnevelés nem csak *oktatásból*, de *vallásnevelésből* is is kell, hogy álljon.

Főispánunk csak az ismét emelte ki oly szép szavakkal, hogy nem éppen derült körülmények között bizzunk az *isten gondviselésben*. Hogy a népet jó utra tereljük és vezessük ne csak oktassuk, de neveljük is. Neveljük úgy, hogy a felsőbbiség iránti tisztelet megtartsa. Szóló kötelességének tartotta mindig hirdetni, hogy „adjátok meg, a mi a királyé és a mi az Istené.” A hitbéli nevelést értékesíteni kell különösen a fogékony zsenge gyermekeknél, kiktől így lehet azután hű állampolgárokat, jó hazafiakat felnevelni. A felekezet nélküli iskolákban 2 óra alatt elronthatja egy elfogult tanító, mit 20 óra alatt plántált a hitoktató a gyermek szívébe, tehát ennek hitvallású nevelése kárba vesztet és a gyermek keblében egy szörnyű tusa kél lángra, kinek van igaza, tanítójának-e, vagy lelkészének. Ellenmond tehát teljes meggyőződésből Dr. Stuller Gyula állításainak és ajánlja a népnevelési bizottság indítványának elfogadását.

Dr. Goldstücker M. a polgármester elvi kijelentéseit köszönettel veszi, de ha jól hallotta a lakosság számához arányitva történnék az izraelita hitközség e részbeni segélyezése. Ez rájuk nem alkalmazható, mert például Hodruson is alig van 3-4 zsidó tanköteles gyermek. Ő tehát az adó kulcsot véli itt alkalmazandónak.

Főispánunk szerint Dr. Goldstücker Márk által felvetett kérdés időelötti, mert csak akkor lesz ez tárgyalható, ha e részben érdemleges javaslatok fekszenek a közgyűlés asztalán. Most a hodrusi rom. kat. iskoláról van szó és az ágost. evang. ottani iskola segélyezéséről, és a polgármester kijelentette már most, hogy hasonló elbánás alá jönnék majd az izraeliták is.

Dr. Stuller Gy. Mindenkinek tiszteli meggyőződését, de kénytelen kijelenteni, hogy ő félre értett; mert a vallás nevelésre ő is nagy súlyt fektet, de ezt a felekezetek papjaik által a községiskolákban is teljesíthetik. Gazdasági szempontból is czélszerűbbnek tartja a községi iskolákat s nem helyeselheti, mint az a felekezeti népiskolák legtöbbjében van, hogy egy ember, egy tanító 6 osztályt tanítson.

Felszólaltak még Sztancsay Miklós főjegyző, Csányi Ottó számvevő, Händel Vilmos főesperes, mire főispánunk a vitát bezárta és a perccise feltett kérdést szavazás alá bocsájtotta. Az indítvány ellen szavazók között volt Jezsovi's Károly lyc. igazgató is.

Ezután a vízvezeték ügye tárgyalatott és Dr. Stuller Gynla, Dr. Tóth Imre, a polgármester, Fekete Lajos, Csányi Ottó, Händel Vilmos, Horváth Béla főispán kimerítő hozzászólása után a közgyűlés névszerinti szavazással elfogadta a tanács javaslatát, mely szerint az akad. telkén át egészen az Urbán telekig és a szent János-forrástól le a városig fog vezetetni a vízvezeték. Ez ügyről most helyszüke miatt többet nem közölhetünk, de legközelebb kimerítőbben fogunk ezzel foglalkozni úgy, miként a Popper czéggel meghosszabbítandó faeladasi szerződésről is, mely ezuttal Dr. Tóth felszólalása folytán a napirendről levétellett a főispán indítványára. Két óra felé járt ekkor az idő és az óvári levéltár pusztulásának tárgyalását másnapra kérték többen elhalasztani; eunek daczára most tárgyalták az ügyet 3-4 tisztviselőn kívüli bizottsági tag jelenlétében. Felolvastattott Altman Imre levéltárnok komoly hangon megírt jelentése, melyből meg-

nyugtatóst nyert a csonka közgyűlés, hogy nem égték el valami nagyon értékes okmányok, mert ezek a város-házi levéltárban őriztetnek. Főispánunk fájlalja az esetet, de senkit sem vádolhat mulasztással, azonban kívánja, hogy a levéltár haladéktalanul rendeztessék és e czélra a főispáni szállást is a város rendelkezésére bocsájtja. Ezt persze nem akarták elfogadni. Főispánunk azonban nem tágitott. A közgyűlés ezután az idő előrehaladottsága folytán másnapra halasztatott el.

E folytatólagos közgyűlésen a polgármester elnökölt, ki a 10% értékpapír szelvények utáni levonási javaslatot a napirendről levette. A többi ügyekben a tanácsi javaslatok lettek elfogadva.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Személyi hírek.** Szathmáry Béla pénzügy-ministeri tanácsos, a bányászati osztályfőnöke, ma vasárnap érkezik városunkba, hogy a bányászati és kohászati államvizsgákon, mint kormánybiztos részt vegyen. — *Dunay Ferencz* besztérczebányai tankerületi főigazgató néhány napot városunkban töltött és megvizsgálta a lyceumot és gymnasiumot. — *Dr. Stuller Gyula* főorvos Budapestről mult pénteken visszaérkezett. — *Tóth Károly* és *Tóth János* somogy megyei birtokosok, *Dr. Tóth Imre* bányakerületi főorvos fivérei néhány napot városunkban töltöttek. — *Tomola Nándor* mérnök és *Ripka Ferencz* a villamvilágítás ügyében néhány napon át itt időztek.

— **Főispáni látogatás.** Horváth Béla főispánunk mult hétfőn ide érkezett és elnökölt a keddi törv. hat. bizottság közgyűlésén és az ugyanazon napon d. u. tartott közigazgatási bizottság gyűlésén. Mindig szeretettel és tisztelettel környezett főispánunk, ki ide jöve-telekor, mindig az érkezése utáni napnak délutáni 5 órától 7 óráig fogad, már szerdán reggel eltávozott. Főispánunk ez alkalommal látogatást, már csak az idő rövidsége miatt is, nem tett.

— **Eljegyzés.** Bárdossy Antal, kir. bányatanácsos és a helybeli kir. bányai igazgatóság bányaugyi előadója jegyet váltott Szabó Rózsa kisasszonnyal, Szabó Sándor fegyverneki jászkunszolnokmegyei földes ur bájos, művelt leányával.

— **Sajnálatos eset** érte akadémiánk jeles, tudós tanárát, Kőszegi Winkler Benő főbányatanácsost, kit — igaz csak kisebbszerű — szélhűdés ért. Igaz részvétellel viseltetik a város összlakossága a köztisztviselőben és szeretetben álló jeles tanár állapota iránt és a sajnálatos esetben az a vigasztaló, hogy semmi komolyabb következménye nem lesz és a beteg néhány hét múlva teljesen felábad mint azt házi orvosa Dr. Tóth Imre mondja. Igaz szívből óhajtuk, hogy a kitűnő, derék tanár mi hamarabb nyerve vissza teljes épségét egészségét!

— **Márczius 15-ének megünneplése a helybeli lyceumban.** A selmeczbányai ág. evang. lyceum „Petőfi-önképzőkör” 1. évi márczius hó 15-én szabadságharcunk 50 évfordulója alkalmából a városi vígadó nagytermében ünnepélyt rendez. Kezdeté délután 3 órakor. Műsor: 1. Hymusz. Éneklé az ifjúság. 2. „Nemzeti dal” Petőfi Sandortól. Szavalja Gellén Barna VIII. o. t. 3. Előszó. Irta Kubán Endre VIII. o. t., előadja Uhliár Samu VIII. o. t. 4. „Márczius 15.” Irta Kubán Endre VIII. o. t., szavalja Bogisich Gyula VII. o. t. 4. „Márcziusi események 1848-ban.” Irta Schvarecz Samu VI., felolvassa Krátky Gyula VIII. o. t. 6. „Talpra magyar.” Előadja a lyc. vegyeskar. 7. „A honvéd szózata” Irta Frankl Ignác VIII. o. t., szavalja Bezegh Miklós VIII. o. t. 8. „A haza állapotának rajza nagyobbserű vonásokban a forradalom kitörése után.” Irta Uhliár Samu VIII., felolvassa Hancok Kálmán VIII. o. t. 9. „Uteza szögletén ül a csonka hős.” Jókai Mórtól szavalja Gellén Barna VIII. o. t. 10. „Hertelendy induló.” Előadja a lyc. vegyeskar.

— **A tisztii főorvosi állásra** mint halljuk többen folyamodtak. Az igazság és méltanyosság azt hozná magával, hogy ezen állásra az neveztessék ki, ki mint főorvosi helyettes már annyi év óta működik és mindig lelkiismeretesen, buzgón végezte annak teendőit a nélkül, hogy azért anyagilag ellenszolgáltatást nyert volna. Azt hisszük hűen tolmácsoljuk e törvényhatóság közóhaját akkor, a midőn kifejezést adunk annak, hogy a közvélemény ezen állásban legjobban Dr. Kapp Jakab tb. főorvost szeretné látni.

— **Márczius 15-iki munkaszünet.** A besztérczebányai kereskedelmi és iparkamarának lelkes hangú felhívására városunk hazafias érzelmű kereskedői és iparosai dicséretes egyértelműséggel elhatározták, hogy márczius 15-én mint a magyar nemzet újjászületésének félszázados évfordulóján munkaszünetet tartanak. — Éljenek!!

— **Adomány.** özv. Gyurkovits Andrásné, mult évben elhalt férje elhalálozásának évfordulóján a selmeczi ágost. evang. felekezeti orgonaalap javára 25 frtot adományozott.

Tomsz sibiriai város kiküldöttje nálunk sok hasonlót talált, hátha még jobban bekukkanthatott volna.

Londonban a rendőröknek éjjel világító kalapokat adnak, ha megrendelnék két tuczatot és a mellékutcaiban karókra tűznék, nem kellene a semélyzetet sem szaporítani.

Az orosz kormány tudva azt, hogy a felső Rózsa-utczán át csatornát vezetünk, a Rigától Lepelig terjedő 200 kilométeres új csatorna megnyitási ünnepélyére vizügyi bizottságunkat is meghívta.

Páris 165 millió frank kölcsönt vesz fel, mikénti felhasználását illetőleg tőlünk kért tanácsot

Belföldi hireink.

Ferdinand Kanossában (a bécsi udvarban), br. Gerliczy a párbájért a klastromban vezekelték, tagadja már most valaki, hogy a vallástalánság terjed.

Gautsch kabinetje megbukott, mert hallotta, hogy városi pótadónkat nem vagyunk hajlandók emelni, így nem remélhette hogy a kvótát felemelheti.

Budapesten a szabadság ünnepére két szótöbbséggel a 48-as öreg honvédeket is meghívták.

A debreczeni dalkör azt az indítványt teszi, hogy ne két, hanem tíz évenként tartassanak a dalversenyek, hogy a körök a kitűzött darabokat jól betanulhassák.

Zichy Jenő gróf harmadszor indul az őshazába. Tiszteletére az őshazában dísz keresztelőkert rendeznek.

A zsolnai állami útmestert megbízták, hogy Sztercsnó várát rombolja le, de ebben megakadályozta a megyei útmester. Szegény vár, szegény utak!

Az újabb Szalkavszky Ivánka ügyen eddig két liter tinta folyt. Egyik egyházkerületi gyűlés azt a határozatot hozta ha bármely tagja a testületnek 60 éves korán túl nőül, ő maga díszérmet kap, gyermekei pedig ingyen nevelésben részesülnek.

Santelli és Girolini budapesti vívómesterek egyéb dolguk nem lévén reklám czéljából és hogy a gyakorlatból ki ne jöjjenek — az utcán verekednek.

Rohonczy „Örült” czimű művével önigazolja magát.

Borzalmas hírt jelentenek az alvidékről. Gólyákat láttak. melyek két három főkével terhelve északnak tartottak. Véd meg Uram városunkat ilyen nagy csapástól!

Besztercebánya csak abban az esetben hajlandó ócska vízvezetékű csöveit nekünk ajándékolni adni, (máskéb nálunk uem lesz ezetek — a víz mellékes) ha kedves színészeiket meg nem buktatjuk.

Helyi hireink.

Egyik vendéglőnkben marcz. 1-től új étlap van, mely egy negyed évre szól. Hogy el ne kopjék, kutyabőrre iratott.

Isten hozta színészeinket és kívánjuk, hogy — re bene gesta — az is vigye el őket, ne pedig az influensa.

Biztos torrásból tudjuk, hogy, ha a spítálszkoí rétet egy kicsit planirozzuk, az őszi nagy hadgyakorlatokat nálunk tartják meg.

A színházteremből kiszorított patkányoknak, míg a színi előadások tartanak, a közgyűlés tartózkodási helyül az elégett levéltár helyiségét engedte át. Így van a kárból haszon.

A ma délután tartandó kaszinói közgyűlésen a nagy füst ismét jegyzőkönyvi megrovásban fog részesülni. Ugyanekkor a szelölő kerek egy új egyesülési himnuszt muzsikálnak.

A részvénytelen nyaraló társaság Budapesten megvet egy nagy bútorszállító kocsit, melyet csekély átalakítással teleppé minősít.

A kik az osztálysorsjátékon egy nyolezad sorsjegyükkel a legkisebb nyereményt ütik meg, azoknak szívesen elhozzuk Budapestről az összeget utiköltség és csekély napidij fizetése mellett.

Vasúti ügyünkben a közgyűlés konstatálta, hogy az akúttá vált. Ez is valami.

„Oculi” vasárnapról kezdve turistáink páronként sorsoltnak ki, a kik a szalónkák helyett húzni fognak.

Villaépítő társaságunknál megint baj van. A részvényesek között belső vizsály dúl. Nem tudnak megegyezni, hogy a villákat hol szerezzék be: Csiba Istvánnál (vasból) vagy Szandrikon (ezüstből).

A hodrusi iskolaügyben eddig már felhasználták az iskola összes papírját és ténztáját, ezután az ügy már csak a lóvagi térre terelhető.

Levéltárunk lesújtó pusztulása fölött érzett fájdalomunkhoz a dahomei kormány részvétet fejezte ki.

E perczben szól hozzánk Biró Lajos Szingaporéból, hol államköltségen a muzeumnak természetrajzi tárgyakat gyűjt, hogy feleségül selmecei lányt szeretne, mert itt vannak a legjobb, legvigabb táncosnők és gazdaasszonyok.

H i r m o n d ó.

Csütörtöki ballada.

Városi atyáknak apraja és nagyja, Hogy magát szégyenbe semmi kép se hagyja, Beballag nagy garral az ősi terembe, Hogy a közügyeknek igazát megjelje. De füstöl a kályha, füst tölti a termet, S a sok jó törekvés füsttől mind megerjed. — Füstbe megy itt minden, bár szó voln' a vizről, Pusztult levéltárról, vasutról, másiról. — Lángot biz itt vetni semmi se tud jókor: Döntsen a jövő majd — a füstlen utókor.

Don Dolfo Bombardo, A büszke Hidalgo; Don Guiseppe Dolee, A városi Dózse; Don Nicoló „Mismás”, A városi „nincs más”, És don „Emeriko”, „Mindenes Eszkimo”, Kis főkéekkel együtt Nagy gondolatra gyűtt: „Össze ha mi tartunk, A mit össze vartunk Eresszük majd széjjel A kedvező széllel. Hétfőn, hogy ha nem kél, Tán kedden lesz jó szél; Vagy a szerdát várjuk, Mig majd fel-fel tárjuk Dolgainkat nagyban, Gyönyörű alakban, Ha pedig a szerda

Nem voln' oly veranda, Mely babérlevéllel Fejünket fődne el: Itt van a csütörtök, Csak nincs olyan ördög, Ki még e nap ellen Küzdeni megmerjen. — És Dolfo Bombardo, A büszke Hidalgo, Don Guiseppe Dolee A városi Dózse; Den Nikolo „Mismás” A városi „nincs más”, És Don „Emeriko”, Mindenes Eszkimo, Kis főkéekkel együtt Mégis később rá gyűtt, Hogy mit csütörtökön — (Nem mult az ördögön) — Össze-vissza hordott . . . — Csütörtököt mondott. —

HIRDETÉSEK.

Eladó kert.

Egy igen jó és védett helyen fekvő, különösen gyermekekkel bíró családoknak alkalmas gyümölcsöskert

jutányos áron eladó.

Hol? megmondja a kiadóhivatal.

Kerestetik egy itczés.

A hegybányai u. n. Major-vendéglőben keresek 1898. május 1-től egy itczés korezmárost. — Bővebb feltételek megtudhatók nálam.

Weisz József, kereskedő.

VI. osztályu huzás!!!

A nyerhetés legnagyobb esélyei!!

30,000 nyeremény.

I. magyar kir. szabadalmazott

OSZTÁLYSORSJÁTEK

30,000 sorsjegy 30,000 nyeremény.

Hatodik osztály.

Betét 24 korona.

Húzás: 1898. márczius 9.— ápril 6-ig. Legnagyobb nyeremény a legszerencésebb esetben. Korona

1,000,000 (egy millió).

Table with 2 columns: Nyer. és jut. (Korona) and Korona. Rows include 1.000,000, 400,000, 200,000, 100,000, 60,000, 40,000, 30,000, 20,000, 10,000, 5,000, 2,000, 1,000, 278,000, 30,000.

Az általunk eladott sorsjegyekből többben nagyobb nyereménnyel lettek kihuzva.

Az VI. osztályra szóló vételsorsjegy ára:

- Egy egész . . . . . 160 kor. = 80 frt.
Egy fél . . . . . 80 „ = 40 „
Egy negyed . . . . . 40 „ = 20 „
Egy nyolezad . . . . . 20 „ = 10 „ —kr

Kapható a húzás végéig

Eichel Sándor özv. és utódja

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítójánál SELMECZBÁNYÁN. (Kis állatvásár-tér).

Gyár: Alsó Hámor, Bars megye.

Gyári főraktár: BUDAPEST, Andrássy-ut 29. (I. em.)

Raktár: BÉCS, I., Seilergasse 1. szám.

A „SZANDRIK” ezüstárú-gyár,

mely az 1752-ben Selmezbányán alapított Geramb J. J. unio tulajdona, saját vagy adott rajzok szerint előállít:

mindennemű ezüstárút, mint asztaldiszket, gyümölcsstartókat (jardiniéres-készleteket), zsirandolókat, gyertyatartókat, serlegeket, dísz-emléktárgyakat és versenydíjakat, mindennemű evő-készletet gazdag választékban, pipere-tárgyakat. stb. stb.

ÚJ ÜZLET MEGNYITÁS!!!

Bátorkodom a helybeli és a vidéki nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Selmezbányán a Deák Ferencz-utczában (Ochtendung-féle házban)

üveg- és porcellánkereskedést rendeztem be.

Raktáron tartok: porcellán, lámpa, tükör, kép és mindennemű üveg árukat, a legnagyobb választékban.

Elvállalok az üvegszakmába vágó megbízásokat, u. m. kép, és tükör keretezésekét és ablak bevágásokat, a mely célra, egy szakértő üzletvezetőt alkalmaztam.

A midőn fentjelzett új üzletemre a n. é. közönség becses figyelmét felhívni van szerencsém, bátorkodom egyúttal arról is értesíteni, hogy előnyös összeköttetésem folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy úgy az árúim eladását, mint a bevágatási munkákat legjutányosabb árban eszközölhetem.

Ezen alkalomból egyszersmind bátor vagyok a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy ugyanezen házban levő fűszerüzletemet a szomszéd bolti helyiségbe helyeztem át.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve maradok teljes tisztelettel

Stark Mihály,

üveg- és porcellán kereskedő.

házakhoz alkalom adtán minden e szakmába vágó czikkeket készségesen